

Advies • maatschappelijke adviesraad inzake Passend Onderwijs

Datum • 24 februari 2013

Op de vraag van het college van bestuur van Optimus komt de Maatschappelijke AdviesRaad (MAR) tot het volgende advies inzake passend onderwijs:

Stel consequent het kind centraal.

Met dit als beginsel en tegelijk als leidmotief kun je maximaal invloed uitoefenen op de ontwikkeling en het functioneren van een samenwerkingsverband (swv) ten voordele van **alle** kinderen. Beter doen is geen zonde!

Belangrijke noodzakelijke voorwaarde: het moet vooral gaan om een cultuuromslag over de volle breedte van het onderwijsveld. Hierbij wint het gemeenschappelijk gevoel van urgentie en betrokkenheid het van structuur en protocol, wijkt de top-down-benadering voor een veranderingsproces van onderop en maakt de absurde onderlinge concurrentie tussen scholen plaats voor dialoog en samenwerking. Alles voor het kind.

Toelichting

- Het centraal stellen van het kind sluit nauw aan bij het advies van de MAR inzake identiteit waarin het 'leerlinglievend onderwijs', waar de leerling centraal staat, een expliciet element is. De MAR wil dit dan ook graag als onderlegger meegeven bij dit advies m.b.t. passend onderwijs. De keuzes die het CvB en de scholen maken in het proces van passend onderwijs moeten immers gebaseerd zijn op de brede identiteit van de stichting en haar scholen en de bijbehorende waarden en normen.
- De nadruk op de noodzakelijke cultuuromslag neemt de MAR graag over van het swv Oss-Uden-Veghel, maar verbreedt deze tevens tot het hele onderwijsveld. Deze cultuuromslag gaat immers het hele veld aan, omdat zij anders gedoemd is te mislukken.
- De MAR kiest in dit advies voor een positieve benadering i.t.t. de defensieve houding die de MAR opmaakt uit de adviesvraag van het CvB. De positieve opstelling maakt je krachtiger, want constructiever c.q. verleidelijker. Door een defensieve houding word je daarentegen ongewenst kwetsbaar, temeer daar het bij de swv's en de opdeling van de Optimusscholen over twee swv's om voldongen feiten gaat. In die context leidt een defensieve opstelling onvermijdelijk tot een achterhoedegevecht met alle negatieve gevolgen van dien.

- De MAR is er van overtuigd, dat haar advies in combinatie met genoemde positieve houding het CvB in staat stelt juist een krachtige rol te spelen:
  - De op het eerste oog nadelige opdeling over twee swv's kan Optimus zomaar in een positie brengen om een kruisbestuiving te realiseren waardoor de voordelen van beide zijden over en weer worden benut. Een positieve variant dus van 'het eten van twee walletjes'. Anders gezegd: Optimus kan een functie vervullen die te vergelijken is met het corpus callosum (hersenspleet) dat de twee grote hersenhelften met elkaar verbindt en zo de vitale wisselwerking tussen de beide helften mogelijk maakt.
  - Het streven het kind steeds centraal te stellen is heel kansrijk. En waar dat het geval is, zal het aanmerkelijk beter te voorkomen zijn dat een swv zelf weer een organisatorisch belang met een eigen, veeleisende dynamiek wordt, hoe natuurlijk en sterk de drang hiertoe ook is. In plaats daarvan volgt het geld het kind en krijgen structurele belangen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, de bescheiden plek die ze moeten hebben t.g.v. maximale samenwerking en onderling vertrouwen.
- Ook op organisatorisch vlak kan het CvB met de aangeduide opstelling goede resultaten helpen bewerkstelligen. Enkele voorbeelden ter illustratie c.q. suggestie:
  - Subsidiariteit. Dit beginsel sluit naadloos aan bij dat van de centrale positie van het kind: leg taken neer op het laagst mogelijke niveau, het niveau namelijk waar het kind zich bevindt. Doe alles decentraal wat decentraal kan en doe centraal wat centraal moet. Het aangewezen beginsel om het swv organisatorisch 'klein' te houden.
  - Makelaar. Het swv Oss-Uden-Veghel maakt expliciet melding van deze functie die perfect past binnen dit advies: zij schakelt en makelt om maatwerk mogelijk te maken en lange procedures te voorkomen, alles in het belang van de individuele leerling.
  - 'Archipelmodel'. De makelaarsfunctie werkt alleen in een passende organisatorische inbedding die het swv zou moeten bieden. Een archipel biedt daartoe wellicht het ideale model: vorm alle scholen binnen het swv van een verzameling losse eenheden om in een eilandenrijk. Hierin wordt elk eiland in zijn waarde gelaten en juist in zijn kracht en expertise bevestigd; dit sluit aan bij de huidige status, kennelijk ontstaan vanuit een basale menselijke behoefte. Maar in de archipel zijn de eilanden tot wederzijds voordeel naadloos verbonden om elkaar diensten te verlenen: onder die ene heldere regie van de archipel c.q. het swv en concreet gerealiseerd middels de makelaarsfunctie.
- Maar terug naar de praktijk van alledag die ook met positieve opstelling weerbarstig blijft. Antonio Gramsci verwoordde het zo: '*Wat benodigd is, is pessimisme van het verstand en optimisme van de wil*'. Dan kan geloof in de zaak misschien echt iets bewerkstelligen: in de richting van leerlinglievend onderwijs bijvoorbeeld.